

Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi -toimintamalli 2022–2027

Kuva: Skyproduction Oy

LAPIN LIITTO

Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi -hankkeen raportti 15.4.2022

Laatija: Viestintätoimisto Lapin Loitsu

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
2	VISIO.....	4
3	TAVOITELTAVAT ASIAKKAAT	5
4	NYKYTILA-ANALYYSI.....	7
5	TOIMENPIDE-EHDOTUKSET ETÄTYÖNTEKIJÖIDEN PALVELUIDEN KEHITTÄMISEKSI JA MONIPAIKKAISUUDEN EDISTÄMISEKSI.....	9
6	SUOSITUKSET VIESTINNÄN KEHITTÄMISEKSI	12
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	15
	LÄHTEET	16
	LIITTEET	17

1 JOHDANTO

Etätyö, monipaikkaisuus ja paikkariippumattoman työn tekeminen ovat yleistyneet koronapandemian aikana. Inarin kunnan kannalta tämän työelämän muutoksen nopeutuminen on mahdollisuus sekä matkailun että asukasmarkkinoinnin näkökulmasta.

Etätyön keskeisiä tunnusmerkkejä on, että työ, jota voitaisiin tehdä työnantajan tiloissa, tehdään säännöllisesti tai satunnaisesti varsinaisen työpaikan ulkopuolella ja että tässä työssä tai sen organisoinnissa käytetään apuna tietotekniikkaa. **Monipaikkaisen työn** tekijällä on useampi kuin yksi työnantajan osoittama fyysinen työpiste, jossa hän työnantajan määräyksen mukaan voi suorittaa työtään. **Paikkariippumattomassa työssä** työsuorituksen sijainnilla ei ole lainkaan merkitystä, eikä työn luonne sido työtä tiettyyn työpisteeseen. (Kuisma & Sauri 2021, 26.)

Työelämän muutosten vakiintuminen ja niiden hyödyntäminen alueen elinvoiman kasvattamisessa edellyttävät strategisia valintoja kunnalta ja alueen toimijoilta. Inarin kunta paneutui kevästä 2021 alkaen ensimmäistä kertaa syvemmin etätyön ja paikkariippumattoman työn edistämiseen alueen matkailun näkökulmasta sekä monipaikkaisuuden kehittämiseen kunnan palvelutarjontaa ajatellen. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 46.500 euroa, josta 80 prosenttia oli Lapin liitolta saatua Maakunnan omaehtoisen kehittämisen rahoitustukea (AKKE-rahoitus) ja Inarin kunnan osuus oli 20 prosenttia kustannuksista. Hanke toteutettiin Inari–Saariselkä-matkailualueella ajalla 17.5.2021–30.4.2022.

Etätyön ja monipaikkaisuuden edistäminen liittyy Inarin kunnan strategian kahteen painopisteeseen. *Arktinen luonto* on Inariin tulijalle merkittävä vetovoimatekijä. Se halutaan kokea, vaikka vain hetken aikaa. Muuttajan mielessä elää unelma kahdeksasta vuodenaikasta, monipuolisesta luonnosta ja omintakeisesta inarilaisesta elämäntavasta. Inarilaisen toimintatavan mukaan uusia ihmisiä kannustetaan tulemaan Inariin, löytämään oman sielunmaisemansa sekä voimaantumaan ympäristöstään. Tämä on osa inarilaisten *voimakasta identiteettiä ja yhteisöä*. (Arktisen Inarin strategia 2030.)

Etätyön edistämiseksi tavoitteena on löytää keinoja vapaa-ajan majoituskapasiteetin hyödyntämiseen uudella tavalla, etätyömahdollisuuksien tuotteistamiseen sekä viestintän kehittämiseen. Monipaikkaisuuden kehittämisen tavoitteena on saada ihmiset kokeilemaan Inarissa asumista ja työskentelemään alueella, vaikka muuallakin on koti. Tavoitteena on myös tehdä Inariin pysyvämmiin muuttamiseen, talon rakentamiseen ja asunnon hankkimiseen Inarin kunnasta mahdollisimman helpoksi.

Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi -hankkeen **analysointivaiheessa** koottiin haastattelututkimuksen avulla tietoa etätyön ja monipaikkaisuuden kokemuksista alueella (LIITTEET 1 & 2) sekä tarjottiin alueen toimijoille suunnatussa työpajassa tietoa työelämän muutosten trendeistä ja tutkimuksesta ja pyrittiin löytämään yhteisiä näkemyksiä palveluiden kehittämiseen ja ulkoiseen viestintään (LIITE 3). Etätyöhön soveltuvia työtiloja kartoitettiin kunnan toimijoille ja yrityksille suunnatulla kyselytutkimuksella (LIITTEET 4 & 5). **Suunnittelu- ja toimenpidevaiheessa** määriteltiin haastattelututkimuksen tulosten pohjalta tavoiteltavat asiakasprofiilit sekä kuvattiin heidän palveluprosessinsa alueen toimijoiden kanssa käytävien keskusteluiden pohjaksi. Prosessikuvauksiin poimittiin haastatteluissa esille tulleita kehittämiskohteita. Alueen toimijoiden kanssa keskusteluissa pyrittiin löytämään ratkaisuja sekä yritysten että kunnan palvelujen kehittämiseen etätyöntekijöiden näkökulmasta. Suunnittelu- ja toimenpidevaiheen tulokset sekä **pilotointivaiheessa** tuotetut materiaalit ovat koottuina tähän toimenpidemalliin.

2 VISIO

Etätyöhön soveltuvia työtiloja kartoitettiin hankkeessa 27.10.–4.11.2021 välisenä aikana kerätyllä Webropol-kyselyllä, joka lähetettiin Inarin kunnan alueella oleville yrityksille sekä kunnan toimitiloista vastaaville tahoille. Kyselytutkimuksen oli tarkoitus kartoittaa etätyöhön soveltuvien tilojen määrää ja piiloresursseja, tilojen laatua, varustetasoa ja hinnoittelua, mahdollisia oheispalveluja sekä kunnan ja yritysten investointihalukkuutta tilojen nykyaikaistamiseen ja keskitetyn varausjärjestelmän käyttöönottoon. Kartoituksella haluttiin löytää keinoja toimitilojen resurssien ja joustavuuden kasvattamiseksi. Kyselyyn saatiin määräaikaan mennessä 22 vastausta (LIITE 4).

Keskeisimpien tulosten mukaan (LIITE 5):

- useilla alueen toimijoilla on jo etätyöhön soveltuvia tiloja vuokrattavissa tai jo vuokrattuna. Myös etätyöhön muunnettavissa olevia tiloja löytyy.
- kuukausi- ja päivävuokra ovat vuokraajille soveltuvimmat hinnoittelumallit.
- toimitilojen omistajien tulisi operoida etätyöhön käytettävien toimitilojen vuokraamista valitsemallaan tavalla (ml. vuokrattavien tilojen markkinointi).
- alueen markkinointi monipaikkaisuuden ja etätyön huippukohteena tulisi olla ensisijaisesti Inarin kunnan ja/tai Inari–Saariselkä Matkailun Oy:n päävastuulla.
- toimitiloihin liittyvän etätyön ja monipaikkaisuuden kehittämisen tavoite tulisi olla kirjattuna Inarin kunnan elinvoimastrategiaan.

Monipaikkaisuuteen ja etätyöhön liittyvän asiakaskokemuksen nykytilaa tutkittiin henkilöhaastatteluilla, jotka toteutettiin Teams-videopuheluinä 8.–13.10.2021 välisenä aikana. Haastateltavaksi valittiin yhteensä kymmenen henkilöä. Haastateltavia oli sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta, paikallisia ja ulkopaikkakuntalaisia. Haastatteluilla selvitettiin etätyön motiiveja, vetovoimatekijöitä, asumista ja työtilaa, käytettyjä oheispalveluita ja vapaa-ajanviettoa sekä kokemusta ilmapiiiristä. (LIITTEET 1 & 2)

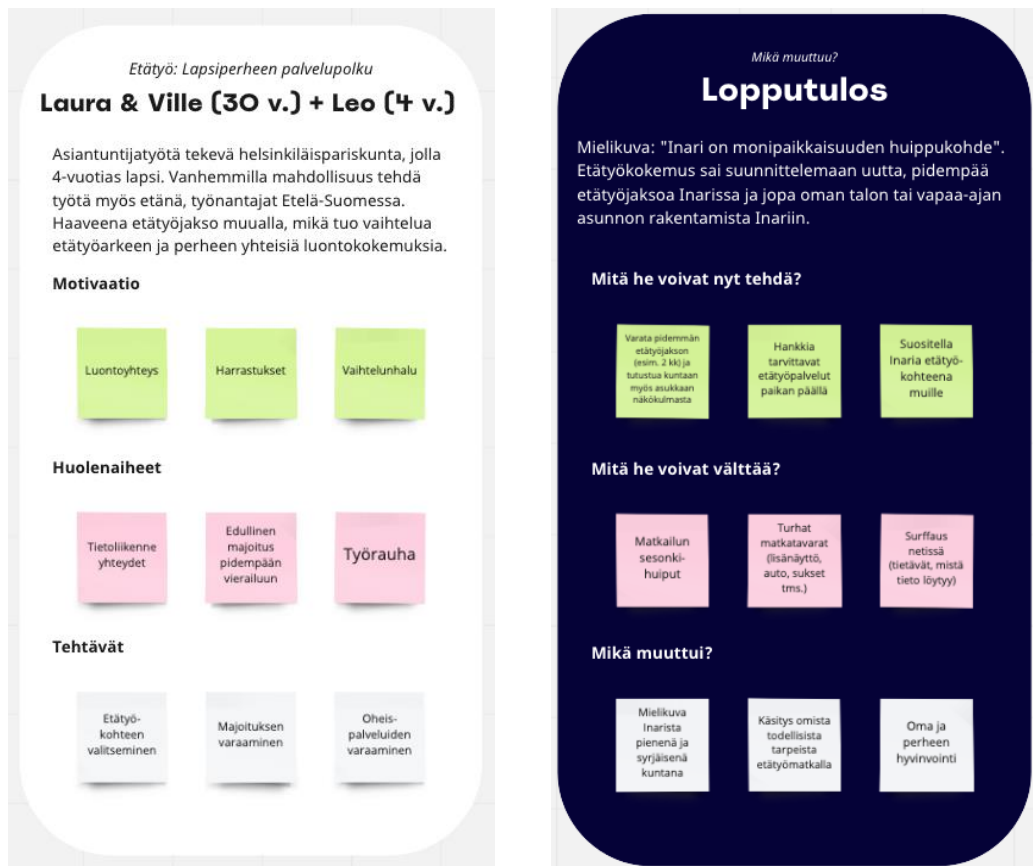
Henkilöhaastatteluiden tulosten pohjalta kiteytyi visio siitä, millainen Inari olisi monipaikkaisuuden huippukohteena:

Inarin arktinen luonto aktiviteetteineen tarjoaa laatua ajanmukaiseen työelämään. Monipaikkaisuuden huippukohteessa etätyökulttuuri on näkyvää ja etätyöntekijöiden kaipaamat palvelut ovat helposti ja joustavasti saatavilla eri puolilla laajaa kuntaa. Etätyökulttuuria tukee paikallinen etätyöntekijöiden yhteisö, josta löytyy vastaukset paikkariippumatonta työtä ja siihen liittyviä palveluja koskeviin kysymyksiin sekä oman lähityöyhteisön puuttuessa seuraa vaikkapa lounaalle tai työkykyä ylläpitävän päivän viettoon. Etätyökokemus Inarissa rohkaisee suunnittelemaan uutta, pidempää etätyöjaksoa paikkakunnalla ja oman talon tai vapaa-ajan asunnon rakentamista kuntaan.

3 TAVOITELTAVAT ASIAKKAAT

Tavoiteltavia asiakkaita kuvaamaan laadittiin kaksi fiktiivistä asiakasprofiilia.

1. Tyypillinen etätyötä tekevä asiakas on **vaihtelua etätyöarkeensa kaipaava, noin 30-vuotias asiantuntija, joka tulee etätöihin Inariin viikon tai parin ajaksi yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa**. Etätyöhön saapuminen luonnon läheisyyteen pidemmäksi ajaksi houkuttaa, mutta saa myös empimään, erityisesti perheellisiä. Toimivatko tietoliikenneyhteydet, löytyykö edullista majoitusta pidempiaikaiseen vierailuun, järjestyykö työrauha perhearjen keskellä mökissä?

Kuva 1: Etätyöntekijän tarpeet kuvattiin keskusteluiden pohjaksi Miro-alustalle.

Keskusteluissa matkailuyrittäjien kanssa selvisi, että paikkariippumatonta työtä tekevät asiakkaat ovat heille tuttuja. Moni matkailija hoitaa työasioitaan vaivattomasti lomallaan. Suurimmat huippusezonkeihin keskittyvät yritykset eivät välttämättä pidä etätyöntekijöitä potentiaalisena asiakasryhmänä, vaan heitä palvelaan kuten muitakin. Mökkien vuokraaja he sen sijaan kiinnostavat, erityisesti sesonkihuippujen ulkopuolella tai kahden sesongin yli vierailevina asiakkaina.

Inarin kunnan näkökulmasta olisi tärkeää rohkaista myös perheellisiä ja perheen perustamisesta haaveilevia kokeilemaan etätyön mahdollistamaa arkea Inarissa, jotta heistä saataisiin uusia kuntalaisia. Etätyöntekijän palvelukokemuksen kehittämisen tavoitteena on saada heidät suunnittelemaan pidempää vierailua ja jopa oman talon tai vapaa-ajan asunnon rakentamista Inariin.

2. Monipaikkaista työtä tekevien joukossa tyypillinen asiakas on **alueelta kotoisin oleva, keski-ikäinen myynti- tai asiantuntijatyötä tekevä henkilö, jolla on Inarissa ikääntyvä, kotonaan asuva vanhempi**. Hän vierailee Inarissa säännöllisesti loma-aikoina myös teini-ikäisten lastensa kanssa. Työnantajalla on toimipaikka paikkakunnalla ja siten myös kollegoita, mutta häntä mietityttää työterveyspalveluiden sijainti ja tietoliikenneyhteydet sekä se, miten nykyinen inarilainen yhteisö ottaa hänet vastaan.

Kuva 2: Monipaikkaisen työn tekijän keskeiset tarpeet kuvattiin keskusteluiden pohjaksi Miro-alustalle.

Monipaikkaista työtä tekevät eivät yleensä näy majoitusta tarjoavien matkailuyritysten asiakkaina, sillä he sijoittuvat asumaan vuokra-asuntoihin tai lapsuudenkotiinsa. He käyttävät kuitenkin monipuolisesti sekä kunnan että alueen yritysten palveluita, ohjelmapalvelut mukaan lukien.

Inarin kunnan näkökulmasta tämän kohderyhmän voidaan nähdä tukevan merkittävästi ikääntyvien kotona asumista. He ovat myös potentiaalisia paluumuuttajia, joten myös heidän palvelukokemuksensa kehittämisen tavoitteena on saada heidät suunnittelemaan pidempää vierailua ja jopa muuttamaan pysyvämmiin Inariin.

Palvelujen kehittämistä päädyttiin siis tarkastelemaan hankkeessa erityisesti niiden etänä ja monipaikkaisesti työskentelevien näkökulmasta, jotka majoittuvat omiin tai vuokralle tarjottaviin vapaa-ajan asuntoihin sekä ikääntyvien vanhempiensa luokse. Tavoitteena tällä on välttää kunnan vuokra-asuntotilanteen kärjistäminen entisestään.

4 NYKYTILA-ANALYYSI

Hankkeessa tehtyjen selvitysten pohjalta kuvattiin tavoiteltavien asiakkaiden nykyisten palvelupolkujen vaiheet alueen toimijoiden kanssa käytävien keskusteluiden pohjaksi. Prosessikuvauksiin poimittiin etätyöntekijöiden haastatteluissa esille tulleita kehittämis-kohteita. Palvelupolut jaettiin kolmeen vaiheeseen: 1) ennakkokokemuksiin, 2) etätyöjakson aikaisiin ydinkokemuksiin ja c) jälkikokemuksiin.

Etätyöntekijän palvelujen nykytila Inarissa

Asiakkaan prosessi Palvelupolun vaiheet	Tiedonhankinta (ennakkokokemukset) Miksi valitsevat Inarin etätyökohteeksi?	Etätyöjakson aikana (ydinkokemukset) Mistä ilmenee monipaikkaisuuden huippukohteita?	Suosittelu (jälkikokemukset) Miksi he suosittelisivat Inaria etätyökohteena?
Toiminta Mitä asiakas tekee? Mitä tietoa asiakas etsii? Mikä on toiminnan lähtökohta?	<ul style="list-style-type: none"> Google "Etätyö Lappi" Lento, majutus, autovuokraus, vakuutusasiat Etätyöhön liittyvät palvelut Inarissa Reitit, nähtävyydet, aktiviteetit 	<ul style="list-style-type: none"> Rauhallinen tila jossain muualla kuin kodilla Lisäajalta työlle Lastenhoitoapalvelut, loppu-työaika Välivuokraus, aktiviteetit 	<ul style="list-style-type: none"> Kahden kuukauden etätyöajaksi Lastenhoitoapalvelut "Mikä muuta kohteita Inarissa? Lapsissa olisi?"
Tarpeet ja huolet Mitä asiakas haluaa saavuttaa ja välttää?	<ul style="list-style-type: none"> Eduellinen muuttaja 1-3 vkoa lähellä luontoa Päästänsä johonkin maahan, maahan ja autovuokraus Helppo matkustaminen ja suomenkieliset kummit Katvelu 	<ul style="list-style-type: none"> Työrauha, ergonomia Aktiviteetit, aikuisten aika Vuoron tönnä, ei jätetä vapaa-aikaa, stressi Vähäiset kunnokemukset väkivallasta 	<ul style="list-style-type: none"> Toimivat tietojärjestelmät ja liikenneyhteydet Pääshoitoaika 2 kk Majoitus lähellä aktiviteetteja ja päivähoitoa Pidemmän etätyöjakson liian korkea hinta
Kontaktipiste Minkä palvelun kanssa asiakas on vuorovaikutuksessa?	<ul style="list-style-type: none"> Inarissa asuvat ystävät Etätyökohteet (Lapin, Rovaniemi, Inari, Rovaniemi) Luontoon.fi, Reikartta.fi, jne. Inarissa asuvat Yritysten sivut 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten sivut, varaussovellukset Inarissa asuvat ystävät, "mobiilinaapuri" Ilmoituspalvelut, opasteet 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten asiakaspalvelu, varaussovellukset Ystävät, some ISM:n, Levin, Yläneen, Rovaniemen sivut Kuka palvelusta ja kohteesta kerää ja jaksaa?
Asiakkaan fiilis Minkälainen mielikuva asiakkaalla on palvelusta?	<p>Tietoa etätyöhön liittyvistä palveluista Inarissa ei löydy kattavasti mistään. Etätyökohteet Inarista eivät nouse esille Googlen hakutuloksissa. Yläne, Levi ja Rovaniemi jyräävät.</p> <p>Tietoa ei lähtökohtaisesti haeta Inarin kunnan sivuilta. Yritysten sivuilla ei ole etätyöntekijöille suunnattuja pakettitarjouksia.</p> <p>Matkailukohteena Inari on vetovoimainen ja helposti saavutettava. Reitit ja aktiviteetit löytyvät helposti.</p> 	<p>Etätyöntekijöille suunnattuja palveluita ei tietoa kootusti missään. Missä olisi rauhallista työskentelytilaa pariksi tunniksi?</p> <p>Pidempiä aikaisia välivuokraukseen ei löydy kohtuuhintaisia paikkoja. "Ni ei olekaan tiedossa, mikä olisi se sopiva hetki keuhkojen ja perheen puolesta, kun pääsen yksin ladulle."</p> <p>Lastenhoitoapalvelusta ei tietoa. Onko vai ei saatavilla? Yhden aikuisen illan ajaksi? Entä seuraavalla kerralla pariksi viikoksi tai kuukaudeksi klo 8-16?</p> 	<p>Mieluummin tulee viikoksi tai kahdeksi puhtaasti lomalle. Pidempi etätyöjakso (2 kk) kiinnostaa, mutta liian korkea hinta muodostuu esteeksi. Vuokra edessä pitää maksaa.</p> <p>Saako lapsen päivähoitoon toivella paikkakunnalla väliaikaisesti? Minkälainen prosessi? Menettääkö päivähoitopaikan yksikönsä lähellä?</p> <p>Mistä saisi varattua kaiken tarvittavan kerralla?</p>

Kuva 3. Etätyöarkea elävän lapsiperheen nykyinen palvelupolku kuvattiin hankkeessa Miro-alustalle keskusteluiden alustamista varten.

Etätyöarkea elävän lapsiperheen nykyinen palvelupolku muodostaa kokonaisuuden, jossa asiakas jää usein kysymystensä kanssa yksin. Tietoa etätyöhön liittyvistä palveluista Inarissa ei löydy kattavasti mistään, eikä alueen yritysten sivuilla pääsääntöisesti ole etätyöntekijöille suunnattuja pakettitarjouksia tai mainintaa puitteista tehdä etätyötä "Suomen kauneimmassa maisemakonttorissa". Reitit, nähtävyydet, aktiviteetit sekä majoitus- ja matkapalvelut sen sijaan löytyvät helposti ja niiden kautta asiakas yleensä päätyykin Inariin, ensisijaisesti matkailijana. Kertomuksia etätyökokemuksista hakukoneet löytävät paremmin muualta Lapista, yleensä Ylläkseltä, Leviltä ja Rovaniemeltä. Tietoliikenneyhteydet herättävät ennakkoon huolta.

Tyypillistä on, että asiakas osaa kaivata etätyöhön liittyviä palveluita vasta paikan päällä. Missä olisi rauhallista työskentelytilaa (maksutta) pariksi tunniksi? Milloin olisi sopiva hetki sään, töiden ja perhesovun kannalta lähteä yksin tunturiin ja onkohan varusteita vuokrattavissa joustavasti juuri silloin? Mistä voisi vuokrata lisänäytön? Löytyykö alueelta lapselle hoitajaa yhdeksi illaksi? Missä voisi tutustua paikallisiin lapsiperheisiin?

Jos kokemus on ollut positiivinen, houkutus suunnitella uutta, pidempää reissua kasvaa, mutta suuntautuuko uusi matka juuri Inariin, jos laajan alueen muita kohteita ei huomata markkinoida vierailun aikana? Perheellisiä mietityttää tässä kohtaa erityisesti etätyöjakson hinta ja alueen palvelut lapsiperheelle. Onko varaa tehdä töitä etänä kaksi kuukautta Inarissa ja maksaa samalla vuokra/asuntolainaa ykköskodista? Saako lapsen päivähoitoon Inarissa väliaikaisesti? Millaisia varhaiskasvatuspalveluita Inarissa on tarjolla ja

5 TOIMENPIDE-EHDOTUKSET ETÄTYÖNTEKIJÖIDEN PALVELUIDEN KEHITTÄMISEKSI JA MONIPAIKKAISUUDEN EDISTÄMISEKSI

Hankkeessa alueen matkailualan toimijoiden kanssa käydyissä Teams-keskusteluissa pyrittiin löytämään ratkaisuja sekä yritysten että kunnan palvelujen kehittämiseen etätyöntekijöiden näkökulmasta. Keskeiset tulokset koottiin toimenpide-ehdotuksiksi.

Tavoite	Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma	Aikataulu
Toimitiloihin liittyvän etätyön ja monipaikkaisuuden kehittämisen tavoitteen kirjaaminen osaksi Inarin kunnan elinvoimaohjelmaa	Inarin kunta, elinvoimajaoisto	Toimenpidesuunnitelman aikatauluttaminen, hyväksyminen, jalkauttaminen ja seuranta	
Hakukonelöydettävyyden parantaminen	Inarin kunta ja alueen matkailuyritykset Yhteistyössä Inari-Saariselkä Matkailun ja House of Laplandin kanssa	Etätyön, monipaikkaisuuden ja paikkariippumattoman työn näkyminen sanoina ja kuvina Inarin kunnan ja alueen matkailuyritysten viestinnässä. Inarissa etätyötä tekevien kokemusten jakaminen viestinnässä	
Etätyöhön ja monipaikkaisuuteen liittyvien palveluiden näkyväksi tekeminen ja kehittäminen	Inarin kunta Inarin kunta Alueen matkailutoimijat ja erityisesti pienet (mökki-)yritykset Alueen yritykset yhteistyössä ISM:n kanssa	Etätyöhön liittyvien palveluiden (etätyöskentelyyn soveltuvat kunnan ja yritysten yhteiskäyttö- ja muut tilat, tulostusmahdollisuus, toimistovälineiden vuokraus ja myynti ym. eri puolilla kuntaa, työterveyspalvelut, päivystys) olemassa olevan tarjonnan kokoaminen esim. kunnan verkkosivuille. Kunnan omasta etätyöohjeistuksesta viestiminen (kuvastaako ohjeistus edelläkävijyyttä?) Etätyöpakettien tuotteistaminen (esim. majoitus + välinevuokraus 2–6 kk) huippusesonkien ulkopuolisille ajanjaksoille on mahdollisuus erityisesti pienille matkailualan yrityksille. Palveluita voidaan tarjota ja markkinoida verkostomaisesti myös yhdessä yritysten kesken (ristiin markkinointi). Etätyöpakettien markki-	

	Inarin kunta yhteistyössä MLL:n, Vasatokan, seurojen ja lapsille ohjelmapalveluita järjestävien yritysten kanssa	nointi (kohdentaminen erityisesti pääkaupunkiseudulle sujuvien lentoyhteyksien vuoksi) Lastenhoitopalveluiden ja lapsi(-matkailijoille) suunnattujen aktiviteettien näkyväksi tekeminen ja lisääminen, esim. Vasatokasta palveluntuottaja matkailukeskukseen, "lasten viikko-ohjelma", MLL:n lastenhoitokurssit + yrittäjäyryyskasvatus -hankkeella lisää lastenhoitopalveluita ja töitä alueen nuorille ja miksei vanhemmillekin (palvelun laskuttaminen kevytyrittäjänä tekee palvelun ostamisesta helppoa perheelle)	
Tietoliikenneyhteisistä viestiminen ja tietoliikenneyhteisyyksien parantaminen	Inarin kunta Yritykset Yritykset yhteistyössä operaattoreiden kanssa?	Tietoa Inarin alueen tietoliikenneyhteisistä helposti saataville (= kuuluvuuskartat) Majoituskohteiden yhteydessä kannattaa mainita, miten tietoliikenneyhteisyydet kohteessa toimivat (olipa kuuluvuus hyvä tai huono). Kumppanuuspaketti jonkin operaattorin kanssa? (etätyölaitteet, kuuluvuustakuu tms.)	
Yhteisöllisyyden rakentamisen tukeminen	Inarin kunta ja alueen matkailutoimijat Etätyöntekijöiden ja monipaikkaista työtä tekevien oma verkosto Inarin kunta yhteistyössä seurojen ja lapsille aktiviteetteja järjestävien toimijoiden kanssa Ohjelmapalveluyritykset	Etätyöntekijöiden omien verkostojen rakentamisen tukeminen jakamalla tietoa esim. Life in Inari -Facebook-ryhmästä Suomenkielinen Facebook- ja/tai WA-ryhmä, jonka perustajaksi ja ylläpitäjäksi toivotaan löytyvän ihmisiä etätyöntekijöiden yhteisöstä Tapahtumien ja aktiviteettien ristiin markkinointi, jotta etätyöntekijällä olisi mahdollisuus kokea, millaista Inarissa olisi asua, tutustua muihin lapsiperheisiin ja alueen palveluihin Etätyöntekijöiden tyköpäävapahtumat?	
Etätyöntekijöille soveltuvien tapahtumien järjestäminen	Yritykset itse ja/tai yhteistyössä tapahtumajärjestäjien kanssa	Tapahtumien yhteydessä (esim. Inariviikot, seminaarit, matkailuyritysten järjestämät kurssit ja retket) pidempiaikaisen etätyöpaketin markkinointi tapahtuman ajaksi ja/tai seuraavaa vierailua ajatellen	

Asukasmarkkinoinnin kehittäminen etätyöntekijän näkökulmasta	Inarin kunta	Edullisten vaihtoehtojen markkinointi pidempiaikaiseen vierailuun paikkakunnalla (esim. sesonkihuippujen ulkopuolella tai sesonkihuiput ja niiden väliin jäävän ajan yhdistäen), tonttitarjonta, kunnan varhaiskasvatuspalvelut, muut lastenhoitopalvelut ja koulut eri puolilla kuntaa (millaista Inarissa olisi asua pysyvästi/väliaikaisesti)	
Palautteen kerääminen ja hyödyntäminen	Inarin kunta ja matkailutoimijat yhdessä	Etätyöntekijöiden tunnistaminen palveluiden käyttäjinä, palautteen kysyminen ja hyödyntäminen palveluiden kehittämiseksi	

6 SUOSITUKSET VIESTINNÄN KEHITTÄMISEKSI

Hankkeessa teetettiin kuusi kappaletta 20 sekunnin pituisia Etänä Inarissa -videoita, jotka on ladattu Inarin kunnan YouTube-kanavalle. Videoissa ei ole puhetta, joten niitä voidaan hyödyntää markkinoinnissa monipuolisesti erilaisilla saateteksteillä.

Kuva 5. Etänä Inarissa – ensi kerralla avarampi neukkari -niminen video kunnan YouTube-kanavalla soveltuu niin kunnan kuin yritystenkin markkinointiin, esimerkiksi saatesanoilla: ”Pilkkielut lähestyvät / alkavat jo tammikuussa / jatkuvat edelleen, joten terve tuloa etätöihin Inariin – Suomen suurimpaan ja kauneimpaan maisemakonttoriin”.

Kuva 6. Etänä Inarissa – etätöitä tulilla -nimisen videon saatteenä voi viitata vaikkapa tietoliikenneyhteyksien kehittymiseen alueella: ”Xxx:n (operaattori) kuuluvuusalue laajenee! Nyt voit vilkaista sähköpostit tai osallistua Teams-palaveriin myös xxx:n (retkeilyreitti/latu) reitin varrella”.

Etänä Inarissa -videoiden alussa on teksti ”Etänä Inarissa. Remotely in Inari.”, joten ne soveltuvat niin suomen- kuin englanninkieliseenkin viestintään. Videoissa näkyvä vuodenaika on kevättalvi, mikä ajankohtana vetää puoleensa erityisesti ensimmäiselle etätyömatkalleen Inariin saapuvia. Saatetekstejä suunnitellessa kannattaa kuitenkin huomioida, että Inarin kunnan tavoitteena on houkutella etätyöntekijöitä saapumaan uudelleen myös muina vuodenaikoina tai viipymään sesongin ylitse. Saatteissa voidaan hyödyntää haastattelututkimuksessa kerättyjä etätyöntekijöiden omia tarinoita. Tallenteiden osien käyttäminen edellyttää haastateltavan luvan.

Monipaikkaisuuden huippukohteeksi matkalla olevan Inarin brändin tukemiseksi tarvitaan määrätietoista, ympärivuotista ja jatkuvasti kehittyvää viestintää. Tämä ei edellytä erillistä brändiä tai kampanjaa. Paikallista etätyökulttuuria ja -palveluita näkyväksi tekevän ja edistävän viestinnän tulisi olla osa kunnan ja alueen yritysten muuta toimintaa. Hankkeessa tuotettuja videoita kannattaakin tarjota hyödynnettäväksi yhtä lailla valokuituhankkeiden markkinoinnissa (esim. Etänä Inarissa – etäyhteydestä luontoyhteyteen -video), uusien reittien ja taukopaikkojen avaamisesta tiedottaessa (Etänä Inarissa – mahtavan töyssyinen työmatka -video) kuin uusia työntekijöitä rekrytoitaessa (Etänä Inarissa – vain hetki kalkulointia ja mäkeen -video).

Visuaalisen viestinnän ympärivuotisuutta tukevat aiemmassa hankkeessa tuotetut Make Inari Your Home -videot, joiden hyödyntämisestä kannattaa muistuttaa alueen toimijoita. Vaikka luonto onkin Inarissa tärkein vetovoimatekijä, asukasmarkkinoinnin tukemiseksi tarvitaan jatkossa kuvia eri vuodenaajoilta (esim. eräkulttuuri ja syksy) ja paikallisesta elämästä, johon kuuluvat alueen monipuoliset palvelut sekä eri-ikäiset ihmiset.

Kuva 7. Make Inari Your Home 4/5 -videolla sveitsiläiset Patrick ja Nyima kertovat elämästään Ivalossa ja inarilaisesta kulttuurista. Se sopii sellaisenaan toivottamaan myös paikkariippumatonta työtä tekevät suomalaiset ja ulkomaalaiset Inariin.

Kaikki ehdotetut toimenpiteet etätyöntekijöiden palveluiden kehittämiseksi ja monipaikkaisuuden edistämiseksi edellyttävät viestintää. Inari-Saariselkä Matkailu Oy:n verkkosivuille hankkeen aikana perustettuun, suomenkieliseen etätyöskentelyosioon (<https://www.inarisaariselka.fi/fi/etatyoskentely/>) on jo ilmestynyt muutamien alueen matkailuyritysten palveluita. Koonnin markkinoinnissa voidaan tarvittaessa hyödyntää

Etänä Inarissa -videoita ja ohjata kävijät hakemaan lisätietoa muista etätyöhön liittyvistä palveluista kunnan sivuille lisätyltä koontisivulta (<https://www.inari.fi/fi/inari-info/monipaikkaisuus-ja-etatyo-inarissa.html>).

Inarin kunnan verkkosivuilta sisällöt löytyvät pääsääntöisesti toimialoittain, organisaatiolähtöisesti. Kun paikkakunnalla vieraileva etätyöntekijä hakee tietoa siitä, missä paikkakunnalla voi tulostaa dokumentteja, sisältöjä haetaan palvelu (tulostaminen) eikä toimiala (kirjasto, Ainola) edellä. Hankkeen aikana avattuun Monipaikkaisuus ja etätyö Inarissa -osioon sisältöjä onkin tarkoitus kerätä kohderyhmälähtöisesti sitä mukaa kuin tietoa saadaan koottua: yritysten etätyöpaketit (linkitys kohdemarkkinointiorganisaation sivuille); etätyöskentelyyn soveltuvat maksuttomat ja vuokrattavat tilat, tulostuspalvelut, toimistovälineiden vuokrauspalvelut, tietoliikenneyhteydet, työterveyspalvelut, päivystys sekä lasten ja perheiden palvelut eri puolilla laajaa kuntaa; etätyöntekijöiden yhteisö; etätyöntekijöiden kokemuksia (videot, tarinat Elämää Lapissa ja Mun Lappi -kanavissa?); palaute jne.

Jokaisesta lisäyksestä kunnan sivuilla olevaan koontiin kannattaa jakaa tietoa yrityksille ja etätyöntekijöiden verkostoille sekä kaikille muillekin kunnan somekanavien kautta. Kun sisältöä on kattavasti, harkittavaksi tulee sisältöjen mainostaminen (esim. Google, IG, Facebook).

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi -hankkeen alkaessa koronapandemia vaikutti merkittävästi alueen matkailuyrityksiin, joten vapaan majoituskapasiteetin uudenlaisen hyödyntämisen tavoite oli korkealla. Useat majoituspaikat täyttyivät kuitenkin nopeasti uusista Lapin kävijöistä, eikä etätyöntekijöiden nostaminen erikseen tavoiteltavaksi matkailun kohderyhmäksi ollut enää ensisijaista. Sen sijaan matkailukeskusten ulkopuolella sijaitsevien yritysten ja mökkivuokraajien kiinnostus etätyöntekijöitä kohtaan kasvoi ympärivuotisen liiketoiminnan saamiseksi.

Paikkariippumatonta ja monipaikkaista työtä tekevien halu muuttaa kaupungeista pienemmille paikkakunnille lisääntyi valtakunnallisesti. Inarin kunnan asukasluku ylitti vuosikymmenien jälkeen 7 000 asukkaan rajan. Vetovoimaisuuden tukemiseksi kunnan kannattaakin edelleen panostaa paikkariippumatonta työtä tekevien palveluihin. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sen linjaamista, miten kunnan palvelut ovat etänä Inarista käsin työskentelevien hyödynnettävissä ja miten paikkakunnalla vierailevat pääsevät tutustumaan inarilaisten arkeen, jotta kynnyks muuttaa paikkakunnalle madaltuisi.

Inarin kunta panosti vuokra-asuntotuotannon saamiseen alueelle muutamia vuosia sitten, mutta lukuisten asuntojen rakentaminen ja markkinoille tulo ei ole parantanut vuokra-asuntotilannetta. Hankkeen tavoitteena oli löytää keinoja kunnan asukas määrän kasvattamiseksi, mutta aktiiviseen asukasmarkkinointiin ei voitu heti alkaa, sillä tulijoille ei olisi ollut tarjota riittävästi asuntoja. Näin ollen tämän hankkeessa valittiin tavoiteltaviksi kohderyhmiksi ne etätyöntekijät, jotka asuvat kaupallisissa matkailuyrityksissä sekä paluumuuttajat, joilla on siteet ja toivon mukaan myös lapsuusajan koti tai vapaa-ajan asunto Inarissa.

Hankkeessa kartoitettiin etätyöskentelyyn soveltuvat tilat alueella, selvitettiin etätyöntekijöiden kokemuksia ja tarpeita sekä yritysten näkemyksiä palveluiden kehittämispotentiaalista. Siltä osin hankkeen tavoitteet täyttyivät. Uusien palvelupakettien tuotteistamista ei tehty, sillä yritykset kokivat sen hyvin yrityskohtaiseksi eikä yhdessä tehtäväksi toimenpiteeksi. Hankkeen suunnitteluvaiheessa toivottiin, että etätyöskentelyyn soveltuvien tilojen vuokraamiseen löytyisi yhteinen digitaalinen alusta, mutta yrittäjät eivät olleet lopulta kiinnostuneita panostamaan sellaisen käyttöönottoon. Matkailuyritykset vuokrasivat tilojaan jo muiden alustojen, kuten Airbnb:n, Bokunin ja Johkun kautta. Vastaavasti etätyötä paikkakunnalla tehneet eivät olleet valmiita maksamaan suuria summia toimistojen tai neuvottelutilojen satunnaisesta vuokraamisesta.

Strategisesti tärkeiden asiakkaiden profilointi auttaa jatkossa kehittämään etätyöntekijöille suunnattuja palveluita ja heitä puhuttelevaa viestintää. Uusi palvelupolku rakentuu toimenpide-ehdotusten mukaisen kehittämisen myötä ja alueen yritysten ja muiden toimijoiden uusien innovaatioiden ja keskinäisen yhteistyön tuella. Lapin liiton hallinnoiman Sujuvasti arktiseen elämään, vieraskielisten maahanmuuttajien asettautuminen Inariin -hankkeessa luotua palvelupolkua voidaan hyödyntää myös etätyöntekijöiden asettautumisen tukemisessa.

Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi -hanke sai aikaan vilkasta keskustelua sidosryhmien välillä ja selkiytti etätyön kehittämisessä ja monipaikkaisuuden edistämässä tarvittavia toimenpiteitä. Hankkeessa valmistuneet raportit ovat valmiita jatkotyöstettäväksi uusien palveluiden tuotteistamisessa ja kunnan verkkosivuille luotu alusta sekä markkinoinnin tueksi tuotetut videot ovat valmiita hyödynnettäväksi markkinoinnissa.

LÄHTEET

Kuisma, Juha & Sauri, Pekka 2021. Etätyö ja monipaikkaisuus Suomessa. Hakupäivä 15.3.2022. <https://kaks.fi/julkaisut/22657-2/>.

Inarin kunta 2019. Arktisen Inarin strategia 2030. Hakupäivä 15.3.2022. https://www.inari.fi/media/tiedostot-2019/hallinto-2019/arktisen-inarin-strategia-2030_valtuuston-hyvaisyma-12.12.2019.pdf.

LIITTEET

Liite 1. Etätöissä Inarissa -haastattelututkimuksen raportti 15.10.2022 (pdf)

Liite 2. Etätöissä Inarissa -haastattelututkimuksen raportti 15.10.2022 (pptx)

Liite 3. Esitys toimenpiteistä palvelun ja ulkoisen viestinnän kehittämiseksi 15.10.2021 pidetyön työpajan pohjalta (pdf)

Liite 4. Etätyöhön soveltuvat toimitilat Webropol-perusraportti (pptx)

Liite 5. Inari monipaikkaisuuden huippukohteeksi – Etätyöhön soveltuvat tilat -kyselytutkimuksen raportti (pptx)